

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

DSR.V.0702.1.2017.AK

Warszawa, dnia

23.06 2017 r.
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 10.07.17, zał.....
nr. 3827, podpis.....

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu RP

Stanisław Karczewski

W odpowiedzi na wystąpienie z dnia 6 czerwca br., znak: BPS/043-42-1062/17, dotyczące oświadczenia senatorskiego P. Jarosława Obremskiego (niez.), złożonego podczas 42. posiedzenia Senatu RP w sprawie pomocy socjalnej dla osób samotnie wychowujących dzieci, uprzejmie wyjaśniam.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, ze zm.) art. 12 w przypadku stwierdzonych przez pracownika socjalnego dysproporcji między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową osoby lub rodziny, wskazującą, że osoba ta lub rodzina jest w stanie przezwyciężyć trudną sytuację życiową, wykorzystując własne zasoby majątkowe, w szczególności w przypadku posiadania znacznych zasobów finansowych, wartościowych przedmiotów majątkowych lub nieruchomości, można odmówić przyznania świadczenia. W oparciu o art. 106 tejże ustawy decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia, z wyjątkiem decyzji o odmowie przyznania biletu kredytowanego oraz decyzji w sprawach cudzoziemców, o których mowa w art. 5a, wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, w którym pracownik socjalny ustala, między innymi, kto faktycznie wchodzi w skład gospodarstwa domowego, z którego pochodzi wniosek o przyznanie pomocy społecznej. Każdy przypadek niesformalizowanych związków jest rozpatrywany oddzielnie i w przypadku opisanym powyżej – pomoc społeczna nie jest udzielana. W pomocy społecznej jest to przepis ogólny, mający zastosowanie do wszelkich sytuacji, w których możliwe jest nadużycie świadczeń z pomocy społecznej i uszczegółowianie go do nieformalnych związków nie wydaje się konieczne. Ponadto należy zauważyć, że byłoby to niezwykle trudne z powodu przepisów ustawy o pomocy społecznej (art. 6), które definiują

osoby samotnie gospodarujące jako osoby prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe, oraz definiują rodzinę jako osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Pozwala to w obecnym stanie formalno-prawnym, gdy osoby i rodziny ubiegają się o pomoc społeczną w wymienionych przez Pana Senatora trudnych sytuacjach życiowych, aby w oparciu o ustalenia dokonane w drodze wywiadu środowiskowego, w każdym takim przypadku oddzielnie, pracownik socjalny mógł rozpoznać i uznać wniosek takich osób i rodzin o przyznanie pomocy społecznej za zasadny.

W zakresie dotyczącym przypadków składania przez rodziców dziecka, którzy nie są małżeństwem, ubiegających się o świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko, niezgodnych ze stanem faktycznym oświadczeń, że są osobami samotnie wychowującymi dziecko, przede wszystkim w celu wyłączenia drugiego z rodziców ze składu rodziny i jego dochodu, uprzejmie wyjaśniam, że w przygotowanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej projekcie ustawy realizującym rekomendacje zawarte w Przeglądzie systemów wsparcia rodzin, który to Przegląd został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 4 kwietnia br., wprowadzono zapisy eliminujące ww. zjawisko. Rozwiązanie to polega na wprowadzeniu dla osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze, deklarującej samotne wychowywanie dziecka, wymogu ustalenia alimentów na rzecz dziecka od drugiego rodzica, analogicznie do obowiązujących od 2005 r. zapisów w ustawie o świadczeniach rodzinnych. Założeniem ww. rozwiązania jest, aby świadczenie wychowawcze na dziecko było przyznawane osobie samotnie wychowującej dziecko dopiero po wyczerpaniu możliwości dochodzenia świadczeń alimentacyjnych od drugiego rodzica dziecka, chyba, że z przyczyn obiektywnych, tj. np. gdy drugi z rodziców nie żyje, lub ojciec dziecka jest nieznan, jest to niemożliwe. Regulacja jest zgodna z konstytucyjną zasadą pomocniczości państwa, zgodnie z którą, państwo wspiera rodziny z dziećmi, jednak w pierwszej kolejności obowiązek zaspokojenia potrzeb dziecka spoczywa na jego rodzicach. Jak zostało wyżej wskazane, analogiczne rozwiązanie od 2005 r. sprawdza się w ustawie o świadczeniach rodzinnych, w zakresie prawa do zasiłku rodzinnego dla osób deklarujących samotne wychowywanie dziecka. W dniu 20 czerwca 2017 r. odbyło się pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin, będącego realizacją wniosków i rekomendacji zawartych w ww. Przeglądzie, zawierające ww. rozwiązanie (druk sejmowy nr 1625).

W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 157) wprowadzono definicję rodzica samotnie wychowującego dziecko w celu umożliwienia podpisania przez takiego rodzica umowy uaktywniającej z nianią oraz opłacania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne dla niania. Zgodnie z art. 50 ust. 5 tej ustawy, przez rodzica samotnie wychowującego dziecko rozumie się rodzica będącego panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem albo rodzica, w stosunku do którego orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów, a także rodzica pozostającego w związku małżeńskim, jeżeli jego małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności.

Natomiast Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie jest organem właściwym w zakresie przepisów regulujących rekrutację do przedszkoli. Sprawy dotyczące przedszkoli, zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 888, j.t.) należą do działu oświata i wychowanie, który – w myśl rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej – jest kierowany przez Ministra Edukacji Narodowej.

Należy mieć na względzie, że różne uregulowanie samotnego wychowywania dziecka może być uzasadnione celem danego aktu prawnego. Zauważyć także należy, że w większości przywołanych w oświadczeniu senatorskim przypadków istnieje możliwość uznania za rodzica samotnie wychowującego dziecko także rodzica, który formalnie pozostaje w związku małżeńskim – warunkiem jest pozostawanie w separacji orzeczonej przez sąd prawomocnym wyrokiem – takie rozwiązanie możliwe jest na przykład w przywołanej przez Pana Senatora sytuacji, gdy jedno z małżonków wybiera włączystwo jako sposób na życie.

MINISTER
Bartosz Marczuk
PODSEKRETARZ STANU